

jo prevzema nad trgom

energijo, novi zakon nalaga nekatere nove pristojnosti in naloge tudi podjetjem.

Agencija se v okviru dosedanjih pristojnosti ni neposredno srečevala s tržnimi podjetji, poslej pa bo imela nove naloge tudi na tem področju, predvsem zagotavljanje zakonitosti dogajanja na energetske trgu v celoti ter nadzor na veleprodajnem in maloprodajnem trgu.

Doslej je imela v zvezi s tem pristojnosti le Javna agencija Republike Slovenije za varstvo konkurence, vendar šele potem, ko je do nezakonitosti oziroma suma nezakonitosti že prišlo. V prihodnje naj bi se sodelovanje med obema agencijama okrepilo, pričemer bo Agencija za energijo zadolžena, da vnaprej pripravi pravila za delovanje konkurenčnega energetskega trga z namenom, da do kršitev ne bi prihajalo. Ob kakršnem koli sumu ravnanj, ki preprečujejo, izkrivljajo ali ovirajo konkurenco, pa bodo zadeve

prešle v roke agencije za varstvo konkurence.

Kar nekaj novosti se obeta tudi petim elektrodistribucijskim podjetjem, ki so tako imenovani najemodajalci infrastrukture. Te spremembe se nanašajo predvsem na postopek določanja omrežnin in izdajanje odločb o upravičenih stroških njihovega delovanja. Podjetja bodo morala tako poleg dosedanjih razvojnih načrtov narediti tudi triletno naložbene načrte, ki bodo povezani s konkretnim regulativnim obdobjem, agencija pa bo pripravila metodologijo za izdelavo teh naložbenih načrtov.

Nove naloge nujno terjajo kadrovske okrepitve

Kot pravijo v agenciji, bodo zaradi zelo povečanega obsega nalog zagotovo morali zaposlovati, ker pa bo nekatere naloge treba začeti izvajati že takoj po sprejetju zakona, bodo njihovo izvajanje morali zagotoviti z dodatno obremenitvijo že zaposlenih. Predno-

stne naloge so sicer povezane s pripravo naložbenih načrtov operaterjev, ki so ena izmed podlag za odločanje o njihovih upravičenih stroških. Nujno, in sicer takoj po sprejetju zakona, bo treba uveljaviti tudi potrebne splošne akte za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe z zemeljskim plinom.

V šestih mesecih po sprejetju zakona pa mora agencija med drugim vzpostaviti tudi skupno kontaktno točko ter pripraviti razpis za dodeljevanje podpor za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov. Seveda bodo morali ob tem izvajati vse redne naloge, zaradi katerih so že zdaj polno zasedeni, in glede na kratko prehodno obdobje začeti pripravljati tudi vse druge splošne akte za izvrševanje javnih pooblastil, ki jih bo agencija morala sprejeti najpozneje v enem letu po uveljavitvi zakona, kar zagotovo ne bo lahek zalogaj.

Zakon sicer nima določil, ki bi omogočala zamik izvedbe nalog, seveda pa je vprašanje, pravijo v agenciji, ali je v praksi sploh mogoče vse naloge začeti izvajati takoj. Kadrovska stiska bo izjemna, saj bodo zaposleni, katerim so se obseg in zahtevnost nalog že nekaj časa povečevali, dobili še dodaten sveženj novih nalog, ki jih niti še ne uspejo celovito ovrednotiti.

Večja samostojnost agencije, tudi na kadrovske področju, jim vsaj v tem letu še ne bo prida v pomoč, saj bo treba najprej izpeljati kar dolgotrajen postopek. Tako bo najprej potreben rebalans finančnega načrta za leto 2014, ki ga bo skladno z novim zakonom prvič moral potrditi državni zbor. In šele po njegovi potrditvi bodo lahko stekli vsi drugi potrebni postopki in razpisi za pridobitev novih sodelavcev. Realno pred koncem tega leta kadrovska okrepitev verjetno ne bo mogoča, nove sodelavce pa bo treba v to specifično področje dela energetskega regulatorja še uvesti in jih dodatno izobraziti.

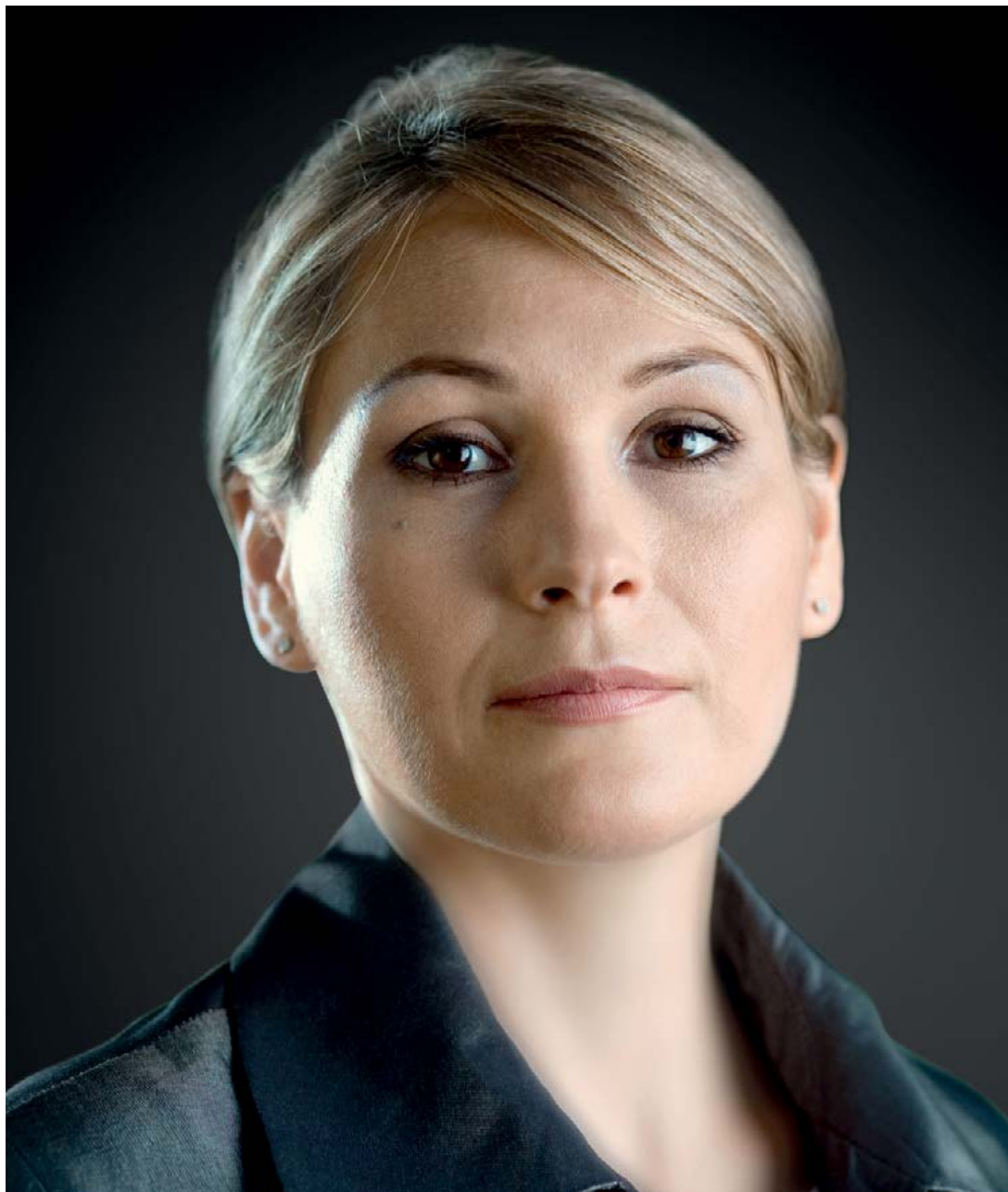
V agenciji zato upajo, da bodo vsaj s tega vidika deležni razumevanja, saj so omejitve, s katerimi se bodo letos srečevali pri delu, velike in objektivne, bližnjic pa tudi na kadrovske področju žal ni.



Foto Aleš Hostnihi

Sprejeta okvirna evropska politika za podn 2020–2030

Vladimir Habjan



Poglavitna novost v letu 2013 na energetske zakonodajnem področju na ravni Evropske skupnosti je bilo sprejetje Uredbe TEN o smernicah za vseevropsko energetske infrastrukturo. Če smo pri nas šele v fazi sprejemanja tretjega svežnja paketa ukrepov v našo zakonodajo, pa se v Evropi že govori o četrtem, o katerem naj bi intenzivneje začeli razpravljati po volitvah v drugi polovici leta 2014.

ebje in energijo

Čeprav se dolgo pričakovana saga sprejemanja novega energetskega zakona kot kaže končuje, pa s tem bojazni za plačilo kazni Slovenije zaradi zamude še ni konec. Če bo zakon sprejet pred izdajo odločbe sodišča in če sodišče ugotovi, da nova zakonodaja pravilno implementira tretji energetskega paket, se Slovenija lahko izogne plačilu, v nasprotnem primeru pa bo morala plačati kazen. Tako pravi odvetnica **Ana Stanič** iz odvetniške pisarne E&A Law Limited iz Londona, s katero smo se pogovarjali o tem, kaj se dogaja na energetskega področju na evropski ravni in kaj v zvezi s tem čaka Slovenijo v prihodnje.

Katere so bile na ravni EU poglavitne novosti na energetskega zakonodajnem področju v letu 2013?

Poglavitna novost v letu 2013 na energetskega zakonodajnem področju je bilo sprejetje Uredbe TEN o smernicah za vseevropsko energetskega infrastrukturo. Uredba TEN opredeljuje 12 transevropskih infrastrukturnih prioritet, saj je Komisija mnenja, da je čezmejna povezanost ključna za vzpostavitev enotnega evropskega trga. Med 12 prioritetami so določeni štirje električni in štirje plinski koridorji. Na področju elektrike za Slovenijo je najbolj pomemben koridor povezave v smeri sever-jug v srednjevzhodni in jugovzhodni Evropi.

Pet glavnih ciljev uredbe so: opredelitev kriterijev, ki jih morajo projekti izpolniti, da postanejo projekti skupnega interesa (»PSI«); priprava seznama PSI; pospeševanje pravočasne implementacije PSI z racionalizacijo, koordinacijo in pospešitvijo procesa izdajanja dovoljenj za

izgradnjo le teh; določitev pravil in smernic za čezmejno razporeditev stroškov izgradnje čezmejnih PSI in določitev pravil za upravičenost do finančne pomoči Unije za PSI.

V nadaljevanju navajam energetskega infrastrukturne projekte, ki lahko postanejo PSI: visokonapetostni nadzemni daljnovodi, skladišča za shranjevanje elektrike, cevovodi za zemeljski plin, bioplin ali surovo nafto, podzemna skladišča, terminali za utekočinjeni zemeljski plin, črpalne postaje in skladišča za surovo nafto, namenski cevovodi za prenos ogljikovega dioksida in naprave za utekočinjanje in vmesno skladiščenje.

Uredba določa naslednje kriterije, ki jih morajo zgoraj navedeni projekti izpolniti, da bi lahko bili opredeljeni kot PSI. Prvič, projekt mora biti nujen za izvajanje vsaj enega prednostnega koridorja. Drugič, morebitne skupne prednosti projekta morajo odtehtati njegove stroške. Tretjič, projekt mora zadostiti enemu od spodnjih kriterijev: neposredno mora prečkati mejo med dvema ali več državami članicami EU, lociran mora biti v državi članici in imeti znaten čezmejni vpliv in prečkati mora mejo med vsaj eno državo članico in državo iz evropskega gospodarskega prostora. Dodatno mora projekt znatno prispevati k tržni integraciji, interoperabilnosti in prilagodljivosti sistema, zanesljivosti oskrbe z energijo, konkurenčnosti in trajnosti. Nazadnje je pri opredelitvi PSI potrebno upoštevati še nujnost usklajenosti projekta s cilji evropske energetske politike o povezovanju trga, trajnosti in zanesljivi oskrbi z energijo, po-

membno je število držav članic, ki jih projekt zadeva, nadalje mora projekt prispevati k teritorialni koheziji in nenazadnje, biti mora skladen z drugimi projekti.

Glavna prednost projektov, opredeljenih kot PSI, je poenostavitev postopkov za izdajo dovoljenj zanje. Za te projekte lahko postopek izdaje dovoljenj traja najdlje tri leta in pol. Drugi dve prednosti sta, da za PSI projekte velja mnenje, da so z vidika energetske politike v javnem interesu in da so upravičeni do finančne podpore EU, vredne 5,85 milijarde evrov.

Čeprav vse članice še niso v celoti prenesle v nacionalno zakonodajo tretjega svežnja paketa ukrepov, se že govori o četrtem, o katerem naj bi na evropski ravni intenzivneje začeli razpravljati po evropskih volitvah v drugi polovici leta 2014. Kateri naj bi bili njegovi poglavitni poudarki in ali so že znani kakšni okvirni roki sprejetja?

Za zdaj ni še znano, ali bo predlog četrtega energetskega paketa predstavljen do konca 2014, saj bo to odvisno od tega, kakšne prioritete si bodo zastavili v novem Evropskem parlamentu in novi Komisiji. Komisija je konec januarja letos sprejela okvirno politiko za podnebje in energijo za obdobje od 2020 do 2030, ki vsebuje nekaj novosti. Kot prvo Komisija predlaga, da do 2030. leta EU zmanjša toplogredne pline za 40 odstotkov, primerjano z letom 1990, in da to doseže z enakopravno razporeditvijo ciljev med državami članicami EU. Komisija je mnenja, da bo zmanjšanje toplogrednih plinov za 40 odstotkov do 2030 že samo

Med dvanajstimi prednostnimi projekti so določeni štirje električni in štirje plinski koridorji. Na področju elektrike za Slovenijo je najbolj pomemben koridor povezave v smeri sever-jug v srednjevzhodni in jugovzhodni Evropi.

po sebi spodbudilo povečanje deleža obnovljivih virov energije za najmanj 27 odstotkov v enakem obdobju. Za razliko od trenutnih pravil predlaga, da bi naj bi 27 odstotkov veljalo kot cilj porabe obnovljivih virov energije na ravni EU ter da ne bi določali ciljev na ravni posameznih držav članic. Komisija poudarja, da bodo imele države članice tako več fleksibilnosti pri določanju, kako ta cilj doseči. V primeru, da bo takšen pristop na ravni EU neučinkovit, pa si Komisija pridržuje pravico do sprejema nadaljnjih ukrepov.

Naslednja novost okvirne politike je zaznava potrebe po reformi sistema trgovanja z emisijskimi kuponi. Predlaga tudi pregled ciljev učinkovitosti porabe energije do konca leta 2014. Glede tega je pomembno poudariti, da se rok za implementacijo direktive o energetski učinkovitosti izteče junija 2014 in je zelo verjetno, da bo Komisija predlagala spremembo le-te konec letošnjega leta, upoštevajoč dejstvo, da so pri doseganju ciljev za 2020 že v zaostanku. Komisija bo najverjetneje pripravila predlog nove zakonodaje do jeseni letos.

Komisija je tudi napovedala revizijo smernic o državni pomoči za okolje in energijo do konca leta 2014, s katero naj bi dosegli boljše možnosti za spodbujanje tržno usmerjenega pristopa. Od revizije pravil se pričakuje zagotovilo, da se denarne pomoči za zastarane energetske tehnologije postopoma ukinja do leta 2030, medtem ko bodo še naprej dovoljene denarne pomoči za nove in nerazvite tehnologije z znatnim potencialom za stroškovno učinkovitost pridobivanja energije iz obnovljivih virov.

Kateri pomembnejši spori se trenutno odvijajo na evropskem sodišču na področju električne energije oziroma širšem energetskem področju? Ali trenutno tečejo tudi kakšni postopki z energetskega področja zoper Slovenijo? In če slučajno tečejo, v kateri fazi reševanja so?

Trenutno je pred evropskim

sodiščem veliko postopkov glede kršitve energetske zakonodaje, vključno tiste s področja električne energije. Komisija je januarja 2013 sprožila dva postopka zoper Slovenijo zaradi neimplementacije električne in plinske direktive. Slovenija bi obe direktivi morala implementirati do 3. marca 2011. Komisija je v obeh postopkih zahtevala, da Slovenija plača kazen v znesku 10.287,36 evrov na dan v primeru, da bo sodišče izdalo odločbo, s katero bi ugotovilo, da je Slovenija kršila evropsko pravo. Aprila 2013 je Evropska komisija zoper Slovenijo začela nov postopek zaradi kršitve v zvezi z energetske učinkovitostjo stavb tako, da ji je poslala obrazloženo mnenje.

Kot zdaj kaže, bo energetski zakon v Sloveniji končno sprejet. Ali to pomeni, da zagrožene finančne kazni ne bo? Kaj kaže dosedanja pravna praksa?

V primeru, da bo novi energetski zakon sprejet pred izdajo odločbe sodišča, se lahko Slovenija izogne plačilu kazni, če sodišče ugotovi, da nova zakonodaja pravilno implementira tretji energetski paket. V primeru, da bo sodišče ugotovilo, da nova zakonodaja ni v skladu z tretjim paketom ali pa da je zakonodaja sprejeta po izdaji odločbe, bo morala Slovenija plačati kazen.

Vse evropske države bodo po novem morale dati Evropski komisiji v pregled in soglasje svoje energetske sporazume z drugimi državami. Kaj to pomeni z zakonodajnega vidika in dosedanje prakse sklepanja bilateralnih sporazumov? Je to pravi korak k oblikovanju enotne evropske energetske zunanje politike?

Dne 25. oktobra 2012 je EU sprejela sklep št. 994/2012 o vzpostavitvi mehanizma za izmenjavo informacij v zvezi z medvladnimi sporazumi (»MVS«) med državami članicami in tretjimi državami na področju energije. Februarja 2013 je bila Slovenija, tako kot

vse druge države članice, dolžna predložiti obstoječe medvladne pogodbe na področju energetike zaradi ocene skladnosti s pravom EU. Kadar gospodarski sporazumi niso del MVS-jev, jih ni potrebno predložiti za oceno skladnosti, s tem pa se ohranja zaupnost teh sporazumov.

V bodoče bo Slovenija morala vse zgoraj navedene MVS-je na področju energije predložiti Komisiji za oceno skladnosti s pravom EU. V teku je pregled številnih pogodb. V primeru, da Komisija ugotovi nekompatibilnost določbe MVS-ja s pravom EU, lahko sproži postopek zaradi kršitve zoper relevantne države članice, če tem ne bo uspelo spremeniti določbe MVS-ja tako, da bo zagotovljena skladnost s pravom EU. Komisija je uspešno zaključila postopke pred Evropskim sodiščem pravice (kot se je takrat imenovalo) zoper Švedsko, Avstrijo in Finsko, ker te niso uskladile dvostranskih sporazumov o zaščiti naložb, sklenjenimi z državami izven EU, s pravom EU.

Decembra 2012 je EU sprejela Uredbo 1219/2012 o prehodnih dogovorih za dvostranske sporazume o naložbah med državami članicami in tretjimi državami. Podobno obveznostim iz prej omenjenega sklepa je tudi ta uredba naložila dolžnosti državam članicam EU, saj zahteva, da do marca 2013 predložijo dvostranske sporazume o naložbah (»DSN«) in prostotrgovinske sporazume (»PTS«) zaradi ocene Komisije o oceni skladnosti s pravom EU. Kot predvideva Uredba, bo v bodoče Komisija tista, ki bo z državami izven EU sklepala DSN-je in PTS-je. Septembra 2011 je bila Komisija prvič pooblaščenca, da sklene Sporazum o Trans-kaspijskem plinovodu z Azerbajdžanom in Turkmenistanom za izgradnjo plinovoda med Azerbajdžanom in Turkmenistanom in s tem pripeljala turkmenski plin v EU. V drugem zgodovinskem premiku junija lani pa je Komisija dobila pooblastilo za začetek pogajanj o PTS-jih med ZDA in EU. Četrti krog pogajanj je načrtovan v marcu letos.